

OPSTAND RIMER PÅ TEORI OG PRAKSIS: Efter den kolde revolution kommer den varme

Forberedende overvejelser vedrørende de Gule Veste og bevægelserne på fjendesiden

Af Carsten Juhl

1.

Washington Post skriver den 13 december 2018, at en 7årig pige fra Guatemala, der var kommet "illegalt" over grænsen til New Mexico, døde i et amerikansk "udrejsecenter", hvori hun straks var blevet anbragt. Hun havde ikke spist eller drukket i flere dage og døde af chok og dehydrering.

Forleden skrev Le Monde, at Læger uden Grænser har måttet oplægge deres redningsfartøj Aquarius, der har reddet 30.000 havarerede bådflugtninge de sidste to år i Middelhavet mellem Nordafrika og Italien. Se også <https://www.msf.org/aquarius-forced-end-operations-europe-condemns-people-drown>. Det skyldes at den italienske vicepremierminister Matteo Salvini efter tur har fået Panama, Gibraltar og Schweiz til at opgive at lade Aquarius indregistrere og dermed sejle under deres flag. – Det er meningen, hensigten og *derfor med vilje*, at der udryddes mennesker. Og at det er straffrit at gøre det.

Også den danske stat og det danske Folketing deltager i udbredelsen af en sådan straffrihed. Derved bliver det nationale demokrati en kriminel anordning. Ligesom Det Tredje Rige blev det for 80 år siden.

2.

Personligt kan jeg slet ikke se, at denne verden skulle have nogen objektiv grund til at overleve det, der foregår. De revolutionære anstrengelser rimer ikke med andet end teori og praksis, ikke med militær kraft. De går ganske vist op i en højere enhed, hvad ideerne og anfægtelserne angår, men se ud ad vinduet, se på verden: Se på Aleppo, se på Ghouta, se på Xinjiang, se på Gaza, se på grænsen mellem Mexico og Texas, mellem Mexico og New Mexico, se på det oplagte Aquarius, på os i Skandinavien, verdens rigeste og mest komfortable folkefærd i det "overudviklede Vesten", som Joshua Clover med rette kalder det isolationistiske overflodshorn, vi beboer,¹ se på hvad vi ikke stormer, hvad vi ikke befrier, hvad vi lader stå udelukket og indfanget uden for vores dør. Verden er en skamstøtte over vest-menneskenes uduelighed til at gøre oprør, til at gøre opstand.

Her kommer så lidt teori alligevel og for traditionens skyld. Bemærk også Hannah Arendts ord senere.

3.

De Gule Veste er en bevægelse, der hele tiden konstituerer sig eller opbygger sig selv. Den er således sig selv iboende eller immanent. Men hvad betyder det, når vi har David Graebers ord i tankerne, nemlig at bevægelsen lever af at undgå repræsentation og fortropsfunktioner? Dvs. at den hele tiden konstituerer sig i bredden eller *horisontalt*, som Graeber kalder det.²

¹ Joshua Clover, "The Roundabout Riots", på forlaget Versos hjemmeside.

² Graeber, "De 'Gule Veste' viser os, hvor meget jorden skælver under vores fødder". Og se især også "Næste station: Destitution" fra lundiam om dette. Begge oversatte til dansk og på <carstenjuhl.dk>.

Nogenlunde i midten af *Brugen af kroppene* har Giorgio Agamben nogle lignende overvejelser omkring, hvad det vil sige at konstituere sig selv. Jeg har sat nogle firkantede parenteser ind i citatet på de steder, hvor Agamben henviser til parallelle ræsonnementer i bogen. Overvejelserne lyder således:

“Men hvad betyder det at “konstituere sig selv”? Vi har her noget i retning af den *se visitantem constituere*, “at oprette sig selv som besøgende” eller den at “spadsere sig”, hvormed Spinoza [omtalt i begyndelsen af bogen CJ] gav eksempler på den immanente årsag. Identiteten mellem aktiv og passiv svarer til immanensens ontologi, til den bevægelse for værens selvkonstitution og selvpræsentation, hvorved ikke blot enhver mulighed for at skelne mellem agent og patient, subjekt og objekt, konstituerende og konstitueret kommer til at mangle, men hvor også middel og endemål, potens og handling, værk og værkløshed gør hinanden uskelnelige. Praktiseringen af sig selv, Foucaults etiske subjekt [som dette afsnit omhandler i bogen CJ], er en sådan immanens: At være subjekt ligesom at spadsere sig.³ Den væren, der oprettes ved praktiseringen af sig selv bliver aldrig – eller burde ikke blive – under eller før selvet, fordi den aldrig adskiller – eller burde ikke adskille – et subjekt eller en “substans” fra sig selv, men forblive immanent til sig selv; en sådan væren er sin konstitution, og den ophører ikke med at konstituere sig selv, at vise sig frem og bruge sig selv som agerende, besøgende, spadserende, elskende.” (min oversættelse).

Det springende punkt både i bogen og for de Gule Veste er tiden: Det er tidsdimensionen, varigheden, der kan trække i væren, så det tilstedeværende eller præsentiske bliver akut, pågående og alligevel vedvarende. En sådan tilstedeværens akutte vedbliven, en sådan skruen op for øjeblikkelighedens kraft, har med det anmassende og pågående at gøre. Så meget til stede med andre ord, at væren afsætter sig i de tilstedeværende forhold, og de tilstedeværende forhold afsætter sig i væren. Dette har noget at gøre med temperaturen i situationen... Og der er tillige en slags transformatorisk pres under oparbejdelse i det vedvarende. Det eneste der kan afbryde den, er politikens institutioner, når de griber ind. Sådanne indgreb er det udslettende og det fornedrende, som de svageste udsættes for. Dvs. asylansøgere og indvandrere. På mange måder er racismen ikke “bare” biopolitik oppefra, men også et forsøg på at lade alle andre anfægtede gå op i de etiske søm, så de fokuserer på magtens straffrihed, den *impunity* oppe i institutionerne, som blev det kontrarevolutionære resultat af opstandenes ni år. De har alle personnavne, og de er alle statsmænd; men vi har også at gøre med en grundlæggende overgang fra forfølgelse til straffrihed.

4.

Der er mange begyndelser til problemstillingen om læren af opstandene. En kunne passende begynde med en tekst, der blev udgivet 24 år før *Brugen af kroppene* af den samme forfatter, Giorgio Agamben. Jeg tænker på nogle af slutordene i “Det kommende fællesskab”, *La comunità che viene*:

“Den hvem-som-helst singularitet, der vil tilegne sig selve det at høre til, sin egen væren-i-sproget, og derfor afviser enhver identitet og ethvert tilhørsforhold, udgør statens

³ På dansk har vi “at gå sig en tur”, der indeholder noget af det cirkulære i bevægelsen, Agamben er ude efter i bogen om *Brugen af kroppene*: Aktionens der fører retur til subjektet, efter at turen er blevet gået. Retur ligesom revolution: At gøre sig en revolution. Jeg har nogle sider om dette ‘re-’ i “De sammenviklede reaktioner og deres destitution: Revolution/kontrarevolution”, i *Kultur & Klasse* # 126, 2019, s. 53-73.

hovedfjende. Over alt hvor sådanne singulariteter fredeligt manifesterer deres fælles væren, vil der være et Tienanmen og, før eller senere, vil tanksene komme til syne.”⁴

Det immanente er ikke længere i nærheden af nogen varighed. Det er læren af Tienanmen.⁵ Så det må være begivenheden, der straks melder sig, når det immanente strenger sig an og forsøger at fremstå som en autonomi. Manifest immanens vil altså altid blive mødt af panserkøretøjer. Det er også, hvad der skete lørdag den 8. december 2018 i Paris.

5.

Der er den her diskussion mellem Hannah Arendt og den ganske gennemsnitlige historiske materialist og Hobbes-udgiver, C.B. Macpherson, om forholdet mellem teori og praksis, hvor Macpherson vil have Hannah Arendt til at sige, at undervisning og skrift har med en fusion af teori og praksis at gøre, fordi de legemliggør tænkning. Arendt svarer:

“Teaching is something else, and writing too. But thinking in its purity is different [...] all modern philosophers have somewhere in their work a rather apologetic sentence that says: “Thinking is also acting.” Oh no, it is not [...] it is not the same! On the contrary, I have to keep back to a large extent from participating, from commitment. [...] I do believe that thinking has some influence on action. But on acting man. Because it is the same ego that thinks and the same ego that acts. But not theory. Theory could only influence action in the reform of consciousness. [...] If we really believe [...] that plurality rules the earth, then I think one has got to modify this notion of the unity of theory and practice to such an extent that it will be unrecognizable for those who tried their hand at it before. I really believe that you can only act in concert and I really believe that you can only think by yourself.”⁶

På et bestemt niveau, lad os kalde det ontologisk indtil videre, så er det dette problem, som alle Vestens opstande har stået overfor og objektivt behandlet *under* de forskellige slags sagsmapper, deltagerne har haft med eller liggende i deres partilokaler. Det, de revolterede masserer, er også altid denne relations vanskelighed, relationen teori/praksis. For at få vanskeligheden tydeliggjort er der kun to muligheder: Enten sejrer man og får al modstand fjernet, eller næsten al modstand. Eller man efterlader tingenes tilstand, så der ikke kan regeres eller blot styres noget som helst, dvs. i kaos. I det sidste tilfælde neutraliserer opstanden og magthaverne hinanden. Nederlaget derimod, havner altid kun i tænkningen, i skrift og undervisning, når de overlevende begynder at se sig tilbage. – I den syriske revolutions efterspil forekommer situationen at være noget anderles: Dels er der fortsat kampe og modstandslommer som f.eks. Idlib, og dels er der det store område, som kurdiske partisaner har overtaget og som Erdogan-regimet nu vil have frie hænder til at angribe. For over syv års revolutionære kampe mod et diktatur som det assadistiske skaber situationer, der er hinsides sejr eller nederlag; dertil er temperaturen blevet for høj i Mellemøsten i sin helhed. Det har med det akutte og det tilstedeværende at gøre (det de gamle kaldte den

⁴ *La comunità che viene*, Torino: Einaudi, 1990, s. 60.

⁵ Opstanden på denne “himmelske plads” og dens undertrykkelse er et af de fem emner, som Fastlandskinas historikere og sociologer ikke må undersøge: Ud over opstanden må der ikke forskes i kulturrevolutionen 1966-76 (kun i epilogen med ‘Firebanden’ efter Maos død), i Tibets og Xinjiangs historie og kultur samt i Maos liv og levned. Med det sidste ryger hele Kommunistpartiets historie frem til Deng Xiapings gradvise overtagelse af partiets ledelse ud af fastlandskinesisk videnskab.

⁶ *Hannah Arendt: The Recovery of the Public World*, Melvyn A. Hill ed. New York: St. Martin’s Press, 1979, s. 304-305.

“permanente revolution”): Ud over de to apriorier tid og sted, kan revolutionens væbnede angreb gennem sin varighed altid tilføje en tredje dimension, *et temperaturskift*. Det er denne både hotte og akutte tilstand, der skabte så megen institutionel og offentlighedsmæssig panik i Europa i sensommeren 2015: Gangen fra kold til varm revolution. Den er også beslægtet med førnævnte kaos, der skyldes det resultatsløse udfald af kampene, men den er mere: Den er en udbredelse af *politisk-strategisk krigsførelse* til områder, hvor krigsførelse virker som en fjern og i dag velstyret anordning, f.eks. som en Atlantpagt. Men mens denne pagt blot er et om end ganske veludrustet forsvarsberedskab fra staternes side, så er en politisk-strategisk krigsførelse fra revolutionens side noget ganske andet. Den er en parathed til mobilitet og positionsskift, som ender med at sætte sig som en revolutionær ansats til destitutive handlinger. Og en sådan parathed er en forudsætning for den destitutive proces, Lundi Matin skriver om i teksten “Næste station: Destitution”; men den får samtidigt noget i potentialiteten til at vende sig udad og melde sig. Heraf hele modmobiliseringen fra magthavernes side for at holde flygtningene i lejre og dermed fornødre de kommende deltagere i næste bølge, så de ikke føler sig stimuleret til at fortsætte i det, der i gamle dage hed “formastelighed”. Skiftet i forhold til tidligere tiders opstande, f.eks. Maj 68’s, er “perspektivet”.⁷ Det er meget kortere og mere umiddelbart nu. Det som Foucault og Agamben har villet gøre, er fortsat aktuelt og virksomt på det teoretiske niveau: Kritikken skal ikke bevæge sig opad, mod bevidsthedernes fremmedartethed og repræsentationens forestillingsverden, dvs. overrumple og ophæve det “spektakulære” og være “skuespillets” overmænd. Den skal heller ikke grave sig nedad, i dybden, ned i værens væren for at finde en eller anden legitimitet i det hyperautentiske, en historisk eller fænomenologisk autenticitet. Det er ikke billedet, der er fjenden, og det er ikke, at mennesket er til, der udgør problemet. Som Graeber siger: Det, det drejer sig om, er lige for, horisontalt, lige til at gå til. Det er det, det har været siden tidernes morgen: Magt og rigdom, stat og penge. Og det hele båret frem af menneskets mulighed for et udbytte medmennesket.

6.

De Gule Veste er en fransk udgave af de “formasteligheder”, som amerikanerne startede med at udvirke i kølvandet på Occupy Wall Street, alle amerikanske formasteligheders moder.

Listen ser p.t. sådan ud:

Occupy Wall Street/Oakland, 2011

Black Lives Matter, 2013

Pussyhatte-massedemoer mod Trump, 2016

[#MeToo](#) 2017

“Shooting Generation”, 2018

“We believe survivors”, 2018.

Som destitutiv gestus er overgangen fra formastelighedens anklager og forsvarsbevægelser til afsættelsen af gældende institutioner (staten og pengene kort fortalt) kendetegnet ved det forvovne. Det at det takket være førnævnte temperaturstigning og den “koncert” af aktioner, Hannah Arendt omtaler. Begge dele samtidigt. Det undergravende, subversionens langvarige “tænkepause” slutter, og det bliver muligt at fjerne forhindringer med stor lethed på grund af overbevisningens masse og kraft. De eventuelt uenige føler sig med ét uoverbevisende og har

⁷ Jf. min “Kommunismens perspektiv”, publiceret anonymt i tidsskriftet *Kommunismen* (*Kommunistisk Program*) nr. 1, København og Århus, maj 1972, s. 4-19.

kun deres personlige loyalitet og privilegier at forsvare: De går over til ren vold mod alt og alle, sådan som Assadisterne gjorde, da de pludselig var helt alene, dvs. før iranerne stillede sig til rådighed med tropper og russerne sidenhed med bombninger af samtlige formastelige og forvovne. På det tidspunkt skulle alle revolutionære i alle europæiske byer have flyttet sig og i fællig være draget til Aleppo, eksempelvis i 2012 eller 2013. Den undladelsessynd kommer til at svige til den destitution, som den syriske revolution var en stor begyndelse på og som de Gule Veste har forsøgt at holde ved lige. Især lørdag den 1. december 2018, da de Gule Veste forsøgte at storme Elysée-paladset.

København, 18-12-2018